

Урток Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ ДОКЛАДИНИНГ ДАВОМИ

(Бош биринчи бетда)

Бирок, кўпгина хўжаликларда сугорилган ерлардан қонирлар сиз фойдаланилмоқда. Республиканида сугорилган ерларнинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда аттиги 886 сумлик, яъни илгор хўжаликлардаги нисбатан анча кам маҳсулот олаётганининг сабаби ҳам ана шу. Ишга ҳамма хўжаликлар энг яхши коллективларнинг кўрсаткичларига яқинлашадиган қилиб ташкил этиш керак.

Сугориладиган кўпгина қимматли ерлардан қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида фойдаланилмаётгани мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган ҳолдир. Ўтган йили сугорилганда 100 минг гектар ерни алмашлаб экишти киришти мўлжалланган эди. Ҳақиқатда эса, экин учун 76 минг гектар ер тайёрланди, аммо бундан фақат 54 минг гектарига экин экинди. Бинобарин, тайёрлаб қўйилган 22 минг гектар сугориладиган ер майдони экинмай қолди. Буннинг устига, сугориладиган ерлардаги экинларнинг умумий майдони 54 минг гектар эмас, балки аттиги 8,5 минг гектар қўйилди.

Янги ерларни ўлаштириш плани муттасил бажарилаётган келмоқда. Су хўжалиги миностриги, Голодностепройти, маҳсулот этиштириш ва тайёрлаш миностриги, «Узсельхозтехника» биришмаси бу йил ҳосил олиш учун 100 минг гектар сугориладиган янги ерларни қишлоқ хўжалик оброғоти кириштирилди. Ҳақиқатда эса ҳозир аттиги 45 минг гектар ер тайёрланган, холос.

Давлат ҳамда Фарғона ва Андижон областларининг колхозлари Марказий Фарғонага ўлаштириш учун 107,1 миллион сум маблаг сарфладилар, бунинг асосида аттиги 72,4 минг гектар ер тайёрланган. Ўтган йили шу ерларнинг қатъи 55,1 минг гектарига экин экинди ва дарҳат ўтказилди. Бунинг сабаби нима? Бунинг сабаби фақат шуки, Андижон ва Фарғона областларининг област ва район ташкилотлари раҳбарлари янги қўриқ ерлардан фойдаланишни янги ташкил қилиш билан овора бўлишни нисбатан қўйиб қўйди.

Бу ерда Марказий Фарғонага колхозчилар, совхоз ишчилари, мутахассислар ва раҳбарларни етарли даражада юбориш, уларга ҳамма шарт-шароитларни яратиш бериш, саёбур, муваққат хўжаликлар эмас, балки доимий хўжаликларни ташкил қилиш ўрнига ҳар хил баҳоналар қилириб, ишга ўла-қўла қолдирилмоқдалар. Республиканинг су хўжалиги миностриги ҳамда Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари этиштириш ва тайёрлаш миностриги ҳам бу ишда принципаллик кўрсатмаётди.

Алмашлаб экин сугориладиган ерлардан самаралар қўйилгани катта аҳамиятга эга. Аммо, алмашлаб экиннинг жорий қилиш соҳасида ишлар яхши, деб бўлмади, 848 колхоз ва 102 совхозда алмашлаб экиннинг ишлаб чиқилган лойиҳалари бор. Аммо, бу ишга фақат айрим хўжаликларни таъғир ўлаштирилмоқдалар. Янги бир марта эслатиб ўтмоқчиманки, «Совхоз» совхозидек илгор хўжалик худди шу алмашлаб экин асосида муттасил мўл ҳосил олиб, сугориладиган ерлардан самарали фойдаланишга эришмоқда.

Сугорини қишлоқ хўжалигининг интенсивлаштиришнинг кураати воситасидир. Совет Ўзбекистонинда ирригация ишларига улгур Ленин асос солган эди. КПСС Марказий Комитети Президиуми, Н. С. Хрушчев Лениннинг васиятларини бажара бориб, ирригацияни ривожлантиришда бошга жузга катта ёрдам бермоқдалар. Давлатнинг тобора ўсиб бораётган ёрдамига таяниб, республиканинг партия, совет, су хўжалиги, қишлоқ хўжалиги органлари, Ўзбекистоннинг ҳамма меҳнаткашлари янги ерларни ўлаштириш соҳасида кўп иш қилишлар. Су хўжалиги қурилишига сарф қилинган капитал маблагларнинг ҳақини кейинги йили илгор 700 миллион сумдан ортиқ бўлди. Даврларнинг оқимини тартибга солиш ишлари кенг аяқ олдирилди. Тошкент, Чимкитов су обдорлари, Наркитов ва Жанубий Сурхон су обдорларининг биринчи навбатлари қурилди.

Лойиҳадаги ҳисобларга кўра, республикада сугорини учун яроқли беш миллион гектарга яқин ер бор. 1970 йилга бориб, биз 1 миллион — 1 миллион 200 минг гектар янги ерларни сугоришимиз керак. Бундай катта ўсишни таъминлаш учун ҳозир — Чорвоқ гидротехника узели, Кампиробот су обдори, Жанубий Сурхон су обдори қурилмақда.

Қарши даштининг 200 минг гектарини биринчи навбат қисмини сугорини ишлари бошлаб юборилди. Янги ерларни ўлаштириш билан бир қаторда, эскидан сугорини келдиёнаган ерларнинг су билан таъминланишини ва мелиоратив ҳолатини яхшилаш юзасидан катта ҳақимдаги ишлар бажарилиши керак. Ҳозирги вақтда республикада су билан етарли таъминланган 450 минг гектар ҳамда шўр босган ва шўр боса бошлаган бир миллион гектарча ер бор.

Илгор индустриал база яратишда, янги совхозларни комплекс қуришда Голодностепройти эришган ютуқлар ҳаммага маълум. Янги совхозлар ҳозирнинг ўзидаёқ давлатга қариб 100 минг тонна пахта бериб, Бирок, Голодностепройти ишда катта камчиликлар ҳам бор. Сўнгги йилларда у капитал қурилиш ва янги ерларни сугорини пандаларни бажаришнинг, колхозкор — азовур тармоқларини қуришда жузга орақда қолди, уй-йолларни сустиқилиш билан қуралиш.

Бизнинг республикамиз шароитида ирригация билан мелиорация қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил учун қурашдаги содиқ ва ишончли иттифоқчиларимиздир. Биз су хўжалиги қурилишига эътиборини анча қучайтирмоғимиз керак. Су хўжалиги органлари

рини ва бошқа қурилиш ташкилотларини маълум қилиш керак. Бизда мутахассислар, су хўжалиги кадрлар тайёрлаб бериш системасини қайта қараб чиқиш.

ПАХТА ЕТИШТИРИШНИ КўПАЙТИРИШ — РЕПУБЛИКА ҚИШЛОҚ ХўЖАЛИГИНИ ИНТЕНСИВЛАШТИРИШ БОШ ЙўЛИ

Ўзбекистон — Совет Иттифоқининг асосий пахта базасидир. Бизда пахтачилик қишлоқ хўжалигининг асосий тармоғи бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буюн ҳам асосий тармоқ бўлиб қолаверди. Пахта етиштиришнинг кўпайтириш, пахта ҳосилдорлигини ошириш масалалари ҳамма республика партия ташкилотининг диққат марказида турибди ва бу ишда катта натижаларга эришилди.

Республика пахтакорлари ўтган йили меҳнатда зўр ғалабани қўлга киритдилар. Ватан мисли қурилмаган миқдорда — 3 миллион 668 минг тонна «оқ олтин» олди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг лозимотида, ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчевнинг КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумидаги доклады, шунингдек февраль Пленумида, Ўзбекистон пахтакорларининг меҳнат зафарига юксак баҳо берилди.

Эришилган ютуқлар билан ҳаққоний равишда фахрларан экинмиш, айни бир маҳалда мавжуд камчиликларни тўғрисида рўйроқ ва ошқора гапиришимиз ҳам керак.

Ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев КПСС XXII съездида, 1964 йил ноябрь ойида Тошкентда бўлиб ўтган зона кенгашида пахтакорлар олдида шундай вазифани йўлиди, яъни йиллар ичида гектар бошига 25 центнердан кам пахта оладиган хўжалик битта ҳам қолмаслиги керак.

Пахта ҳосилдорлигини оширишда давлат учун катта аҳамиятга эга бўлган иш. Бу вазифани маълум бир тадбирнинг амалига ошириш билан муваффақиятли ҳал этиб бўлмади. Суви сиров қилиш, ерларнинг заҳини қочирини, минерал ўғит нормасини кўпайтириш юзасидан тадбирлар комплексини амалга ошириш лозим.

Лекция деҳқончилик маданияти юксак даражада бўлган тақдирдагина бу тадбирлар тўлиқ равишда самара бериши мумкин. Ҳозир пахтадан кам ҳосил олиб келадиган колхоз ва совхозларнинг асосий тармоғи таъминли ташкил этиш, барча дала ишларини ўз вақтида ва оқори сифатли ўтказиш билан астойдил шуғулланиш, минерал ўғитлар, техникадан тўғр фойдаланиш, шу йилининг ўзидаёқ қолдиқини туғатиши мумкин.

Республика пахтакорлари органик-минерал ўғитлар аралашмасининг самарали экингаги алакачовлар қановат ҳосил қилиб, ундан кенг фойдаланиб келмоқдалар. Бу — ҳосилдорлигини оширишнинг муҳим резервидир.

Ўғитлар нотиғи асраётганлиги орасида кўп миқдордаги озуқа моддалари бор беришмоқда. Ўғитларга хўжасизлик билан қараши, оқидан-оқиди жинояткорона муносабатда бўлиш сингари аяқили фактлар ҳозир ҳам мавжуддир. Шунинг натижасида ўғитлар оқиди майдончаларда сакланиб, ивтиби ва чиритиб юборилмоқда. «Узсельхозтехника» органлари, ишлаб чиқариш бошқармалари, колхоз ва совхоз раҳбарлари, партия ва қишлоқ хўжалик ташкилотлари бу ишда каттиқ тартиб ўрнатилар керак.

Агрохимия хизматини усталик билан ташкил этиш нийоятда му

ҳим вазифа ҳисобланади. Ҳозирдаёқ хўжаликларнинг яримдан кўпиди тупроқ қатталари бор. Айрим колхоз ва совхозларда бундай қатталар бу йил ва келаси йил мубайнида тузиб олинади. Республикда агрохимия лабораторияси ташкил этилди, областларда ҳам ана шундай лабораторияларни ташкил этиш тугалланмоқда. Экинликда ўғитлардан илмий асосда фойдаланиш, ўғитлардан максимал даражада самара олинишини таъминлаш зарур.

Ўзани касалик ва зараркунада қўйилган химия қилиш ишда ҳам химиянинг роли муҳимдир. Мутахассисларнинг ҳисобларига кўра зараркунада қўйилган қуришда неча ўн миңгала тонна доливор ишлатилган ва 27 миң тонна суш пур сарфланганга қарамай, ўтган йили 360 миң тоннага яқин пахта қишлоқ хўжалик зараркунада қўйилганга эм бўлди. Бу — қишлоқ хўжалик зараркунада қўйилган қуриш натижаси ташкил этишдаги катта-катта нуқсонлар ва камчиликларнинг бевосита оқиди. Қишлоқ хўжалик зараркунада қўйилган қуриш қуришнинг аяғона хизматини мутахассислар, шундай тартиб ўрнатилган керакки, пайдаланиш химиявий йўл билан доливор ҳамма хўжаликлар учун, шу жумладан томоққа устаклашда ҳам мажбурий шарт қилиб қўйилсин.

Пахта ҳосилдорлигини ва пахта толаси сифатини ошириш учун яхши уруғчининг жузга катта аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага маълум. Сўнгги йилларда республикада пахтачиликда уруғчинлик ишларини муҳим қилишди. Айни маҳалда селекциончилик-уруғчинлик ишда жиддий камчиликлар ҳам бор. Қўпгина пахта заводларида уруғчилик фондини айлантириш соҳасида белгиланган тартиб бузилаётган. Қўпгина ишлаб чиқариш бошқармалари ҳам уруғчинликнинг ролини ҳамон етарли баҳо бермасдан келаяпти. Бир қанча уруғчилик хўжаликларда агро-техника савияси паст бўлиб, уруғчиликдаги асосий қондаларга ҳилоф ишлар қилинмоқда.

Пахтачиликни механизациялаш алоҳида аҳамиятга эга. Пахта етиштиришнинг батамом механизациялаш ҳақида Н. С. Хрушчев қўйган вазифа муваффақиятли бажарилаётганлиги билан ҳаммаимиз ҳаққоний равишда фахрланмоқдамиз. Ўтган йили пахта теримини машиналаштиришда жиддий бунрилиш яқинда, 577,8 миң тонна пахта машиналарга териб олинди.

Ҳосилни машинада териш комплекс механизациялашнинг асосий бўлиб қолмади. Бу ишда ҳали қўпгина камчиликлар бор. Республикда пахта теримини механизациялаш даражаси ўрта ҳисобда аттиги 15,7 процент бўлди.

Бу йил 750 миң тонна, 1965 йилда камиди бир миллион тонна пахта машиналарга терилиши керак. 1968 йилда эса асосий майдондаги пахта ҳосилни машиналарга териб олиш. Оқ бўласа, ўғитлар, техникага нотиғи муносабатда бўлиш қўпчилишида қарши қатъий қуриш барҳам бериш, бутун қўпчилиши, тажриба билан ва билимимизни машинада пахта териш йўли қўйишга сарфбар этиш керак.

ДЕҚҲОНЧИЛИКНИНГ ҚОЛҚ ТАРМОҚЛАРИНИ КўТАРИШ — ҚИШЛОҚ ХўЖАЛИГИНИ ИНТЕНСИВЛАШТИРИШ ЭНГ ЗАРУР ШАРТИ

Февраль Пленуми сугориладиган деҳқончилик районларидан партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари олдида пахта ва бошқа техника экинлари етиштириш планларининг бажарилишини таъминлаш, дон, шол, бугдой, маккажўхори, сабзавот ва мол озуқаси экинлари етиштиришнинг кескин суратда кўпайтириш вазифасини қўйди.

Ўтган йили республикада дон етиштиришнинг кўпайтириш соҳасида анча иш қилинди. Бир йил ичида дон экинлари майдони 118 миң гектар кенгайтирилди, яъни дон ҳосили эса, қариб 62 миллион пул бўлди. Республика колхоз ва совхозларнинг давлатга 13,6 миллион пул талла, ёки 1962 йилда, сиздан бир ярим баравар ортиқ талла олдидилар.

Колхоз ва совхозлар ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг қўрсатмаларини амалга ошира бориб, ўтган йилининг куз фаслида 1964—1965 йилларда дон етиштиришнинг кўпайтириш юзасидан амалий тадбирларни ишлаб чиқдилар. Бу тадбирлар дон хўжалиги ҳодимларининг республика кенгашида муҳомада қилини ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленуми бу тадбирларни маълумлади.

Республика қомсомли мўл талла ҳосили учун курашга қўшилди. Қўпгина уруғчи ташкилотлари қомсомолларнинг сугориладиган ерлардан гектар бошига 100 центнер дон етиштириш учун олиб бораётган куришда яхши ёрдам бермоқдалар. Бу йил 115 миллион пул дон етиштириш ва давлатга 35—40 миллион пул дон сотиш вазифасини, албатта, бажариш лозим.

Республикада шолни каби қимматли экинни етиштириш кенг ривожлантирилди.

Республикада тўққизта шолни совхозини ташкил этиш учун 22 миллион сум ва кўп миқдорда моддий техника ресурслари яратилди. Совхоз ишчиларининг пландан ташқари олинган ҳосилнинг 30 процентини миқдорда янги ерлар ҳамда оқилларни биринчи марта қўла тутилди. Бу совхозларнинг шу йил ичидаёқ пландан ташқари маҳсулот беришлари учун ҳамма чораларни қўриш керак.

Ўзбекистоннинг қаноп етиштирувчи хўжаликлари 1963 йилда давлатга 272 миң тонна қаноп пилиш сотдилар. 10 йил ичида

Республиканинг пиллачилари ўтган йили пилла етиштиришнинг кўпайтиришда катта муваффақиятларга эришдилар. Давлатга пилла сотиш плани кўп йиллардан буюн биринчи марта баҳорги кўрт

ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛДОРЛИГИНИ КЕСКИН СУРАТДА ОШИРАЙЛИК, АНА ШУ МУҲИМ ТАРМОҚНИ СЕРДАРОМАД ҚИЛАЙЛИК

Кейинги ўн йил ичида республикада жамоат чорвачилигини юксалтириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда тайёрлаш кўпайтириш соҳасида бир-мунча иш қилинди. Чорва мол, туҳум ва қорқўл тери тайёрлаш юзасидан етти йилликнинг дастлабки беш йили планлари анча ошириб бажарилиди.

Бухоро, Қашқадарё ва Сурхондарё областларидagi хўжаликларда насилчилик ишларини яхшилашнинг натижасида қорқўл қўйларнинг сур тери берадиган қимматли хиллари вузудга келтирилди. Серхун экинларининг янги насли яратилди, қорқўлларнинг Бушунга насилчи яратиш соҳасидаги йўлига ўтган ва бунинг асосида қорқўллар ва қўйлар сонини кўпайтирмаган, йиллик қўйчилик ва паррандачилик фермаларини вузудга келтирмаган баъзи раҳбарларнинг ҳаттоларини тузатиб қўйиш керак. Бундай аҳвол етиштириш кескинроқ негизига олиб келиши мумкин.

Аммо энг муҳими шуки, молларнинг кўп миқдорда набул бўлиши ва қисир қолишига барҳам бериш керак. Ветеринария хизмати яхши ушторчиликнинг оқидида кўп миқдорда чорва мол ва маҳсулот оломай қолмақда. «Хўжаликнинг яхши эҳтиёжларини қондириш учун деҳ асос бўлмагани ҳолда чорва молларнинг талон-тороғ қилиниши каби ҳолларга чек қўйилган эмас.

Бухоранинг ҳаммасидан жиддий ҳусларинг қиқариб олиш ва чорвачиликка муносабатини сузда эмас, балки амалда ўзгариштириш керак.

Республикада 4—5 йил ичида барча колхоз ва совхозлардаги кам маҳсулот берадиган чорва молларини ҳаммасини маҳсулотдор моллар билан алмаштириш учун барча имкониятлар бор.

Маккажўхори, оққўхори, беда, қанд лавлаш ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини кескин суратда ошириш — ем-хашак базасини муҳташамлаштириш асосий омилдир. Табиий илчиларлар ва йўловлардан ҳам максалда мувофиқ фойдаланиш керак.

Республика чорвачилигида мол озуқасидан тўғривил молларнинг кўпайтириш, уларни оқил молларни, микроэлементларни, витаминларни, антибиотикларни ва биохимияларнинг кўпайтириш юзасидан химия очиб берадиган кўп имкониятлардан кенг фойдаланиш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик бюроси яқинда республикамизнинг ҳисоботини тинглатди ва чорвачиликнинг аҳволи кўпийлаётганлиги эътиборини таъкидлади. Биз хўжаликнинг ана шу тармоғига гўят жиддий эътибор беришимиз керак. Аввало, фермаларни яхши кадрлар билан мутахассислар шўр. Биз бу тадбирни амалга ошириб, фермаларнинг ишларини кўп сайин чинакам назорат қилиб турган эканмиз, жамоат чорвачилигини кескин суратда юксалтириш ва бу соҳанинг рентабелли бўлишини таъминлай оламиз.

ҚОЛҚ ХўЖАЛИКЛАРИНИНГ ЭКОНОМИКАСИНИ ЮКСАЛТИРАЙЛИК, ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ВА МЕҲНАТГА ҲАҚ ТўЛАШНИ БУТУН ЧОРАЛАР БИЛАН ЯХШИЛАЙЛИК

Ишлаб чиқариш бошқармалари, қишлоқ партия комитетлари қолқ хўжаликларини кадрлар билан мутахассислар, ишлаб чиқаришнинг ташкил этишдаги илгор методларни иш хўжалик раҳбарларини ўғратиш, меҳнат ва моддий-техника ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш, молни хўжалигини тартибга солиш соҳасида кўп иш қилинди. Иқтисодий жиҳатдан кам қувват колхоз ва совхозларга зарур миқдорда тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, ўғитлар акрити су билан яхши таъминлаш ва ериш мелиорация ҳолатини яхшилашга таълуқли бир қанча масалалар ҳал этилди. Илгор хўжаликларнинг қолқ хўжаликларини ўз оғаличига олиш каби коммунист эътиборининг янги формаси кенг жорий қилинди. Ишлаб чиқариш илгорлари, новаторларнинг кўп илгор хўжаликлардан қолқ хўжаликларга ўтди.

Бунинг натижасида, юқоридида айтиб ўтганимиздек, қолқ пахтачилик колхозлари ва совхозларининг кўпчилиги ўтган йили пахта ҳосилдорлигини анча оширди. Бу хўжаликларнинг кўп су экономикаси жуда яхши мутахассислар олди, давлат олдида олган мажбуриятларини бажарди ва колхозчиларнинг меҳнатига яхши ҳақ тўламоқда.

Аммо шундай бўлса ҳам, республикада иқтисодий жиҳатдан кам қувват бўлган 144 колхоз, 49 совхоз бор. Бу хўжаликларнинг экономикасини мутахассислар тўғрисида ҳамхўрлик қилиш — партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси бўлиб қолмоқда.

Иқтисодий жиҳатдан қолқ хўжаликларининг экономикасини юксалтиришда асосий нарсас, ўртоқ Н. С. Хрушчев жузга тўғр қўрсатиб берганидек, уларни яхши ташкилотчи кадрлар билан мутахассислар билан ишлаш керак.

Республикада колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришнинг ташкилотчи тайёрлаш юзасидан бир қанча тадбирлар амалга оширилмоқда. Ўтган йилининг охирида 266 киши раҳбар кадрлар тайёрлаб, кўп йиллик курсларини таъмомлаб чиқди. Уларнинг қўчилиги ишлаш учун қолқ колхоз ва совхозларга юборилди. Бундай мактаблар ҳозирда ҳам ишлаб турибди. Бу мактабларда 315 киши ўқимокда.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг маслаҳатига кўра, олий қишлоқ хўжалик ўқув юртларининг юқори курсларига ўқувчи студентларни

боқини ҳисобига ошириб бажарилади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, 86 колхоз ва совхоз давлатга пилла сотиш планини бажармади, 192 колхоз ва совхоз эса кам ҳосил — бир қути уруғдан 50 килограмдан ҳам кам пилла олди.

ҚОЛҚ ХўЖАЛИКЛАРИНИНГ ЭКОНОМИКАСИНИ ЮКСАЛТИРАЙЛИК, ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ВА МЕҲНАТГА ҲАҚ ТўЛАШНИ БУТУН ЧОРАЛАР БИЛАН ЯХШИЛАЙЛИК

қанд областлари январь ойида сўт этиштиришнинг ҳатто ўтган йилдагидан ҳам камайтириб юбордилар. Республика гўшт этиштириш соҳасида етти йиллик план топшириқларидан кейинда қолмоқда. Ўтган йили Сурхондарё, Самарқанд, Фарғона, Сирдарё областларида ва Қорақалпоғистон АССРда гўшт этиштириш анча камайиб кетди. Қўпгина ишлаб чиқариш бошқармалари бу йил ҳам гўшт этиштириш ва давлатга гўшт сотиш соҳасида қонирасиз иш олиб бормоқдалар.

Биз иқтисослаштириш баҳонаси билан қўчса ва паррандаларнинг сонини пала-партиш қисқартириш йўлига ўтган ва бунинг асосида қорқўллар ва қўйлар сонини кўпайтирмаган, йиллик қўйчилик ва паррандачилик фермаларини вузудга келтирмаган баъзи раҳбарларнинг ҳаттоларини тузатиб қўйиш керак. Бундай аҳвол етиштириш кескинроқ негизига олиб келиши мумкин.

Аммо энг муҳими шуки, молларнинг кўп миқдорда набул бўлиши ва қисир қолишига барҳам бериш керак. Ветеринария хизмати яхши ушторчиликнинг оқидида кўп миқдорда чорва мол ва маҳсулот оломай қолмақда. «Хўжаликнинг яхши эҳтиёжларини қондириш учун деҳ асос бўлмагани ҳолда чорва молларнинг талон-тороғ қилиниши каби ҳолларга чек қўйилган эмас.

Бухоранинг ҳаммасидан жиддий ҳусларинг қиқариб олиш ва чорвачиликка муносабатини сузда эмас, балки амалда ўзгариштириш керак.

Республикада 4—5 йил ичида барча колхоз ва совхозлардаги кам маҳсулот берадиган чорва молларини ҳаммасини маҳсулотдор моллар билан алмаштириш учун барча имкониятлар бор.

Маккажўхори, оққўхори, беда, қанд лавлаш ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини кескин суратда ошириш — ем-хашак базасини муҳташамлаштириш асосий омилдир. Табиий илчиларлар ва йўловлардан ҳам максалда мувофиқ фойдаланиш керак.

Республика чорвачилигида мол озуқасидан тўғривил молларнинг кўпайтириш, уларни оқил молларни, микроэлементларни, витаминларни, антибиотикларни ва биохимияларнинг кўпайтириш юзасидан химия очиб берадиган кўп имкониятлардан кенг фойдаланиш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик бюроси яқинда республикамизнинг ҳисоботини тинглатди ва чорвачиликнинг аҳволи кўпийлаётганлиги эътиборини таъкидлади. Биз хўжаликнинг ана шу тармоғига гўят жиддий эътибор беришимиз керак. Аввало, фермаларни яхши кадрлар билан мутахассислар шўр. Биз бу тадбирни амалга ошириб, фермаларнинг ишларини кўп сайин чинакам назорат қилиб турган эканмиз, жамоат чорвачилигини кескин суратда юксалтириш ва бу соҳанинг рентабелли бўлишини таъминлай оламиз.

Республиканинг қишлоқ хўжалигида олий ва ўрта маълумотли 20,5 миң мутахассис, шу жумладан колхоз ва совхозларда 14,1 миң шундай мутахассис ишлаб турибди. Совхоз директорларининг деярли ҳаммаси ва колхоз раисларининг 70 процентдан кўпроги олий ва ўрта махсус маълумотга эга. Бирок, қўпгина колхоз ва совхозларнинг мутахассислари билан ҳақ таъминланган эмас. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришнинг ташкил этиш учун бригадалар билан ва ферма мудирларининг роли ва масъулияти ҳозир ҳар қанчалар ҳам олган бир пайтда юксак билим даражасига эга бўлиш, ишла мутахассисли ва ташаббус қўриштириш талаб қилинади. Бирок, бригада бошлиқларининг фақат 32 проценти ва ферма мудирларининг 23 проценти ўрта қишлоқ хўжалик маълумотида эга, Айни маҳалда қишлоқ хўжалик мутахассисларининг қариб 30 проценти ҳал хўжалигининг бошқа тармоқларида мутахассисликлари бўйича ишламаётди.

Колхоз ва совхоз кадрларига омийи таълим беришни уюштириш катта аҳамиятга эга. Бу кадрларнинг пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини машиналар ёрдамида етиштириш ва йиғиб-териб олишнинг илгор усулларини, илгор хўжаликлар ва новаторларнинг иш методларини эгаллаб олишлари гўят муҳимдир.

Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалик мутахассисларининг роли ҳар қанчалар ҳам кўпроқ ўсмоқда. Уларнинг ташаббус қўриштириш мутахассисларига йўл очиб бериш керак, мутахассисларнинг маслаҳатларига эътиборсиз қароллиш, уларнинг фирқига қўйсалиш, обурларини кўтариш, самарали ишларни учун бутун шароитини яратиб бериш керак. Шу билан бирга, топишларини иш учун мутахассисларнинг масъулиятини ҳам ошириш керак.

Ишлаб чиқариш бошқармаларининг ишларни яхшилаш учун кам қўп иш қилиш керак. Экинлик тармоқлар бўйича иш қилиш мутахассисларнинг ташкилотчи инспекторлар бўлиб ишлайдилар. Бу эса, колхоз ва совхозларда раҳбарларнинг тўдан яхшилаш учун, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришга таълуқли ҳамма масалаларни малакали ҳал этиш учун катта имкониятлар очиб беради.

Марказий Комитетининг февраль Пленуми интенсивлаш учун кураш узоқ келадиганини ваъзифаси бўлмади, балки ҳозирги куннинг ишлари, деб таъкидлади. Совет ҳалқи қишлоқ хўжалигини интенсивлаштириш самарали қўчмақларнинг тезроқ татиб қўриш учун 1964 йилдаёқ деҳқончилик ва

учун кам тақсимладилар, колхозчиларнинг мафратларини камситдилар. Бундай ҳаттоларини тузатиш керак. Ишлаб чиқариш бошқармалари ана шу муҳим ишдан ўзларини четга олмаслик

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТ»
3-БЕТ, 25 ФЕВРАЛЬ 1964 И

